

UDK 811.512.161:811.163.43
81'255.2:81'367.332.8

Primljeno: 07. 03. 2019.

Pregledni rad
Review paper

Maida Dautović

VEZNIK *DIYE* I NJEGOVI EKVIVALENTI U BOSANSKOM JEZIKU U ROMANU *DERVIŞ VE ÖLÜM* (DERVIŞ I SMRT)

Ovaj rad govori o vezniku *diye* i njegovim ekvivalentima u bosanskom jeziku u romanu *Derviş i smrt*. Kontrastivnom analizom primjera iz navedenog romana pokazat će se da li postoje ekvivalenti u bosanskom jeziku za veznik *diye*, da li rečenice s veznikom *diye* imaju zaista namjerno značenje, budući da se ovaj veznik u turskom jeziku, između ostalog svrstava i u veznike namjernih rečenica. Potom šta razlikuje namjerne rečenice s veznikom *diye* od onih rečenica koje imaju neko drugo značenje. Jedno od pitanja kojim će se rad pozabaviti jeste da li su rečenice s veznikom *diye* turske zavisnosložene rečenice ili pak nisu. Morfološki gledano veznik *diye* je gerund glagola *demek* (reći). Često se koristi kao veznik „da“ ili „kako“ u izričnim rečenicama. Bez obzira na svoju sintakstičku karakteristiku on se ponaša kao pravi veznik i ima funkciju subordinatora između dvije rečenice. Prilikom prevoda sa turskog jezika na bosanski jezik dolazimo u situaciju kada ne možemo pronaći odgovarajući prevodni ekvivalent, pa se često onda takvi veznici prevedu vezničkim priložima, gerundima, proparticipima ili participima koji imaju vezničku funkciju. Rad će, također, govoriti o sintaksičkim i semantičkim karakteristikama veznika *diye*, kao i o njegovoj funkciji i frekventnosti u turskoj rečenici.

Ključne riječi: veznici; veznički prilozi; namjerna rečenica, *Derviş i smrt*;

UVOD

Ovaj rad govori o "vezniku" *diye* i njegovim ekvivalentima u bosanskom jeziku u romanu *Derviš i smrt*. Rad će kroz primjere prezentovati ekvivalente "veznika" *diye* na bosanskom jeziku. Kontrastivnom analizom primjera iz navedenog romana pokazat će se koji su to veznici iz bosanskog jezika ekvivalenti "vezniku" *diye* u turskoj rečenici. Prije nego se krene u dublju analizu, smatramo za shodno objasniti pojam "veznik" *diye*. Naime, u tursko-turskom riječniku *Türkçe Sözlük* 'diye' je objašnjeno na sljedeći način: „diye zf. 1. Herhangi bir yargıya vararak. 2. Nitleyerek 3. Sanarak, diyerek“ (diye gerund 1. steći bilo kakav sud, 2. karakterizirajući 3. misleći, govoreći)(TDK 2009: 544).

U turskim gramatikama "veznik" *diye* je okarakterisan kao gerund, a o tome ćemo govoriti u dijelu rada gdje su opisane njegove morfološke karakteristike. Dakle, leksikalizacijom koja se desila ovom gerundu on prelazi i u upotrebu veznika izrazito gramatičke funkcije.

Također, jedno od pitanja kojim će se rad pozabaviti jeste da li se rečenice s veznikom *diye* u turskom jeziku mogu svrstati u zavisnosložene. Morfološki gledano, veznik *diye* je gerund glagola *demek* (reći). U radu se polazi od hipoteze da se "veznik" *diye* često koristi kao "da" ili "kako" u izričnim rečenicama i bez obzira na svoju sintakstičku karakteristiku on se ponaša kao pravi veznik i ima funkciju subordinatora između dvije rečenice. Rad će, također, govoriti o sintaksičkim i semantičkim karakteristikama veznika *diye*, kao i o njenoj funkciji i zastupljenosti u turskoj rečenici.

1. MORFOLOŠKE KARAKTERISTIKE VEZNIKA *DIYE*

U bosanskom jeziku nije zastupljen veznik *diye*, međutim, s turskog jezika na bosanski ovaj veznik prevodimo vezničkim prilozima, gerundima, participijima ili participijima koji imaju vezničku funkciju. U turskom jeziku subordinacija s veznikom *diye* moguća je u: izričnim, zavisnoupitnim, zavisnopoticajnim, atributnim izričnim, namjernim i uzročnim rečenicama.

U ovom radu će se razmotriti mogućnosti ekvivalencije veznika *diye* u namjernim rečenicama u turskom i bosanskom jeziku. Naime, veznici namjernih rečenica u bosanskom jeziku su "da", "zato što", "zbog toga što" ... Na naš jezik veznik *diye* se uglavnom prevodi veznicima namjerne rečenice, ali veoma često i veznicima uzročnih rečenica. To je najbolje objašnjeno u gramatici hrvatskog jezika autora Silića i Pranj-

kovića: „I namjerne ili finalne rečenice slične su uzročnima, i to zato što značenja uzroka i namjere imaju izravnih dodirnih točaka. Namjera bi se naime mogla odrediti kao poseban tip uzroka, pa bi se moglo reći da uzrok uključuje namjeru ali da ne može biti obratno, tj. da namjera ne može uključivati uzrok. Uzrok je po svojoj naravi u pravilu izvjestan, realan. Namjera je međutim po svojoj naravi uvijek neizvjesna, nikad nije sigurno da se radnja koja se namjerava realizirati doista i realizira ili da će se doista i realizirati” (Silić, Pranjeković: 2007: 345).

Prilikom prevoda sa turskog jezika na bosanski jezik dolazimo u situaciju kada ne možemo pronaći odgovarajući prevodni ekvivalent, pa se često onda takvi veznici prevedu vezničkim priložima, gerundima, proparticipima ili participima koji imaju vezničku funkciju. Rad će, također, govoriti o sintaksičkim i semantičkim karakteristikama veznika *diye*, kao i o njegovoj funkciji i zatsupljenosti u turskoj rečenici.

U svome radu „Logičko-semantički i semantičko-sintaksički odnos upravnog i autroskog govora u složenim rečenicama s kvazi-veznikom/transformantom *diye* u savremenom turskom jeziku“ Ekrem Čaušević najbolje opisuje prirodu i genezu veznika *diye*. On navodi da kvazi-veznik/ transformant *diye* predstavlja leksikalizirani gerundiv na $-y(a)$ od glagola demek „reći, kazati“. Zbog svoje male fonetske mase ovaj se gerundiv obavezno upotrebljava u dubletnoj formi, npr. ağlaya ağlaya (neprestano, stalno plačući). S njim u genetičkoj vezi je i znatno mlađi gerundiv $-(y)arak$, $-(y)a +$ komparativni sufix *rak*, koji se za razliku od prvog nikada ne upotrebljava u dubletu: ağlayarak (plačući). Spomenuti gerundivi se na naš jezik prevode glagolskim prilogom vremena sadašnjeg ili prošlog. Također, važno je spomenuti da se gerundiv *diye* vremenom leksikalizirao, a posljedica te njegove leksikalizacije je otpadanje udvojene forme (*diye diye*) koja je inače obavezna za sve ostale glagole. Leksikalizacija gerundiva *diye* otvorila je mogućnost njegove preobrazbe u neku vrstu veznika izrazito gramatičke funkcije. (Čaušević 1989: 42-44)

U turskoj gramatici *Türk Dil Bilgisi* Muharrema Ergina u dijelu knjige o gerundima *diye* je opisan ovako: „Bugün tek olarak kullanılan di-y-e gerundiumu ise artik edat durumuna düşmüş gibidir: böyledir diye...geldin diye...misallerinde olduğu gibi“. (Gerund *diye* se danas ubraja u prepozicije, naprimjer recimo ovako, recimo doşao si....) (Ergin 1977: 339).

Mirjana Teodosijević u knjizi *Turski jezik u svakodnevnoj komunikaciji* za gerund *diye* kaže da je *diye*/govoreći gerund glagola demek/ reći, govoriti, kazati. Na Orhonskim natpisima javlja se kao *diyim*, *tiyin*, a u kasnijoj fazi razvoja jezika javljaju se i oblici *deyu* i *diyü*. Autorica navodi da zbog svoje višeznačnosti upotreba ovog gerunda veoma zbunjuje studente turskog jezika (Teodosijević 2004: 273).

2. ZNAČENJA I UPOTREBA VEZNIKA *DIYE*

Vežnikom *diye* u turskom jeziku se izražava subordinacija, a ona je s ovim vežnikom moguća u izričnim, zavisnoupitnim, zavisnopoticajnim, atributnim izričnim, namjernim i uzročnim rečenicama (Čaušević 1996: 507-510). U sljedećim primjerama zastupljene su upitne rečenice. „Upitnim rečenicama se postavlja pitanje, većina upitnih rečenica pored osobene intonacije kao obilježja upitnosti, sadrži i koju upitnu riječ: upitnu zamjenicu ili zamjenički pridjev (ko, šta/što, koji, čiji; kakav, kolik...), upitni zamjenički prilog (gdje, kuda, kamo, kada, zašto, kako, koliko...) ili upitnu riječicu (zar, li)“ (Jahić, Halilović, Palić, 2000: 361). Konkretno u ovim primjerima su zastupljena sljedeća obilježja upitnosti: upitni zamjenički prilog *zašto* („Zašto?“ upitao je tiho. s. 103, “Zašto ovo radiš? - Ne znam” s. 93), upitna riječica *li* („Jesi li zadovoljan?- upitao je, gledajući me mirno.), upitna zamjenica *šta* („Šta? Ne, nisu.“s.162).

- “Neden?” diye sordu alçak bir sesle. (s. 80)
„Zašto?“ upitao je tiho. (s. 103)
- Bana durgunlukla bakararak: „Memnun musun?“ diye sordu. (s. 81)
„Jesi li zadovoljan? - upitao je, gledajući me mirno.
- „Onlar da eğlenceye katılmak üzere mi geliyorlar?“
„Ne? Hayır,değil.“ (s. 148)
- „Jesu li oni došli na veselje?“
„Šta? Ne, nisu.“ (s. 162)
- „Bunu neden yapıyorsun?“ diye sordu. (str. 69)
- “Bilmiyorum”.
“Zašto ovo radiš?
- Ne znam” (s. 93)

Uočena je upotreba veznika *diye* u zavisnoupitnim rečenicama. Ovakve rečenice tvore se tako što se u glavnu rečenicu uvrštava upitna rečenica. Za zavisnoupitne rečenice Teodosijević kaže: „Zavisnoupitne rečenice imaju oblik ali ne i funkciju upitnih rečenica. Njima se dopunjavaju glagoli traženja informacije (sormak/pitati; merak etmek/interesovati se; düşünmek/razmišljati/misliti i dr.)“ (Teodosijević 2004: 275).

Analizom rečenica u romanu *Derviš i smrt* uočili smo najveći broj primjera ovakve upotrebe veznika *diye*. Izdvojila sam sljedeće primjere ovakve upotrebe:

- „Onlara yol vermek için bir dükkana mı girsem, yoksa diğerleri gibi duvar dibine mi çekilsem? diye düşündüm o an ve ‘hayır, herkes gibi davranacağım’, dedim kendi kendime.“ (s. 150)
„Mislio sam, da li da da uđem u neku radnju i tako i propustim, ili da stanem uza zid, kao svi ostali. Ostaću, kao svi.
- Her türlü ümidi yitirdiğim, ziyaretimin anlamsızlığını düşündüğüm bu sırada Hasan:
‘Eğer miras hakkımdan vazgeçersem, eniştem olacak o Kadı, kardeşinize yardım eder mi?’ diye sordu. (s. 146)
„Ali baş tada, kad sam izgubio svaku nadu, kad sam pomislio da je ova posjeta besmislena, on se sjetio: ‘Ako se odreknem nasljedstva, da li bi moj zet, kadija, pomogao tvome bratu?’“ (s. 161)

Upotreba *diye* u atributivno-umetnutoj rečenici zapažena je u rečenicama koje će uslijediti. Ovakva rečenica u gramatici našega jezika definisana je na sljedeći način: „Atributska klauza u zavisnosloženoj rečenici određuje po kakvu svojstvu supstantivnu riječ u osnovnoj klauzi po kojoj se uvršćuje. Njena je, dakle, uloga na razini složene rečenice jednaka ulozi atributa ili apozicije na razini proste rečenice. Ovisno o tome u kakvom značenjskom odnosu prema upravnoj supstantivnoj riječi stoje, atributske se klauze mogu podijeliti u dvije skupine: restriktivne (odredbene) i nerestriktivne (dopunske) atributske klauze“ (Jahić, Halilović, Palić 2000: 440). Prema ovom objašnjenju rečenice iz izvornika u primjerima koje ćemo navesti jesu nerestriktivne atributske klauze koje se često nazivaju i apozitivnim. “Značenje je ovakvih riječi konkretizirano (po sebi, drugim odredbama ili kontekstom), te se stoga uloga atributske klauze svodi tek na izricanje dodatne obavijesti o njima” (Jahić, Halilović, Palić 2000: 440).

- Rüyada da bilmediğim, gizli kalan nedenler bana acı veriyormuş: ‘Bu nasıl olur?’ diye soruyormuşum, ama sorularım cevapsız kalıyormuş. ‘Kalk, kalk’ diye ses leniyormuşum. (s. 28)
- „Boli me tajna kojoj ne vidim smisla. Ima smisla, govorio sam, braneći se od užasa, ali ga nikako nisam pronalazio. Ustani, govorio sam, ustani.“ (s. 58)

- İçimdeki köylü: ‘İblis’in kızı’ diye düşünüyör: derviş ise beddua ediyordu. İkisi de şaşkınlık içindeydi. (s.30)
„İblisova kći, mislio je u meni seljak, proklinjao derviš, začuđeni obojica. (s. 60)

U primjerima ispod uočljiva je semantika namjere u rečenici (da bude stjecište derviša i sklonište siromaha „jer su oni slomljena srca“. s. 53.). Čaušević namjerne rečenice s *diye* definiše na sljedeći način: „U glavnoj se rečenici moraju upotrijebiti glagoli koji označuju kretanje kao namjeru ili intenciju, a u zavisnoj optativ ili imperativ (može i 2. lice) kao gl. način ekspliciranog ili impliciranog deziderativnog značenja“ (Čaušević 1996: 510). U navedenom primjeru u glavnoj rečenici prisutan je glagol namjere bilmek (1. znati, 2. sjećati se koga, 3. misliti, smatrati, vjerovati, 4. umjeti, znati, kako raditi, 5. shvatati, razumijeti, 6. pamtiti, sjećati se, 7. pretpostavljati, naslućivati, 8. biti svjestan čega, 9. smatrati, držati odgovornim) (TDK 1997: 142) a u zavisnoj imamo postpoziciju *için*, dok je devetom primjeru glagol namjere je *hediye etmek* (TDK 1997: 460) (2. pokloniti, darivati), a u zavisnoj rečenici je upotrebljen imperativ glagola *olmak* (TDK 1997: 744) (1. biti, postojati, desiti se, dešavati se, dogoditi se, zbivati se). U gramatici našega jezika namjerna rečenica definisana je ovako: “Namjernom ili ciljnom zavisnom klauzom obilježava se namjera s kojom se poduzima kakva akcija ili cilj radi kojeg se održava kakvo stanje, ili se pak izriče svrha postojanja onoga što je obilježeno osnovnom klauzom” (Jahić, Halilović, Palić 2000: 435).

- Bundan başka Hasan’a ‘Kardeşimin kurtulması için mirastan vazgeçebilir misin?’ diye sorsam, hemen vazgeçeceğini yüzde yüz biliyordum. (s. 42)
“Osim toga znao sam, potpuno sam bio siguran, treba samo da odem Hasanu i da mu kažem: odreci se, zbog moga brata, odrekao bi se odmah.“ (s. 71)
- Ali Ağa Caniç adında zengin, dedelerinin harem dairesi olan bu evi, kırık kalpli dervişlere mekan, yoksullara da sığınak olsun diye tarikata hediye etti’ (s. 22)
„Kuću, nekadašnji harem predaka, poklonio je redu bogati Alijaga Đanić, da bude stjecište derviša i sklonište siromaha „jer su oni slomljena srca“. (s. 53)

U sljedećem primjeru rečenica ima semantiku uzroka. Za uzročne rečenice sa *diye* Čaušević kaže: “U ovome slučaju uzročno-posljedični odnos najčešće uvjetuje leksičko značenje glagola (predikata) glavne rečenice” (Čaušević 1996: 511). U gramatici našeg jezika zavisnosložena rečenica s uzročnom klauzom definisana je ovako: “Uzročnom zavisnom klauzom u složenoj rečenici obilježava se uzrok vršenja radnje

ili trajanja stanja označenoga glagolom u osnovnoj klauzi. Opći uzročni veznici su *jer, budući da i zato što*” (Jahić, Halilović, Palić 2000: 431).

- Adım Ahmet Nureddin, bana verilen bu adı gururla benimsemiştim. Oysa şimdi, sırtımda deri gibi kat kat dizilen bunca uzun yıl geçtikten sonra bu ad hakkında şaşkınlıkla düşünürken, arada bir gülümsemediğim bile oluyor. Dini inançlara ışık tutuyorum diye hiç bir vakit kibir duymadım. Şu andaysa, söz konusu bu özelliğimden biraz daha utanıyorum. (s. 20)

Ime mi je Ahmed Nurudin, dali su mi ga i uzeo sam ponuđeno, s ponosom, a sad mislim o njemu, poslije dugog niza godina što su prirasle uza me kao koža, s čuđenjem i ponekad s podsmijehom, jer svjetlo vjere to je oholost koju nisam ni osjećao a sad je se pomalo i stidim. (s. 51-52)

Pored upotrebe kao veznika navedenih rečenica *diye* se najčešće koristi za prenošenje direktnog govora u indirektni *diye söyledi* (reka-o/la/lo je), uz glagol *söylemek* (reći, kazati) najčešće se prenose riječi govornika i tada se ne stavljaju pod navodnike. Ovakvo navođenje možemo potvrditi objašnjenjem iz gramatike savremenog turskog jezika Ekrema Čauševića: „Već je rečeno da se autorski govor, ukoliko se navodi u finalnoj poziciji najčešće se spaja s upravnim pomoću gerunda *diye* izuzev najčešćeg od glagola govorenja - gl. demek“ (Čaušević 1996: 507). Ovakvu upotrebu smo vidjeli kroz niz naprijed navedenih primjera, ali je očita i u sljedećem:

- Hasan çirkin bir kelime kullandı. Genç uşak buna güldü. Yaşlı uşak ise: „Bu ne meret şeymiş.” dedi. Hasan yaşlı uşağa dönerek: „Meret sensin.” diye söyledi. (s. 129-130)

Hasan je dobacio ružnu riječ, mlađi se nasmijao, stariji opsovao ovu divlju mrcinu. - Ti si mrcina - rekao mu je Hasan. (s. 146)

U primjeru ispod izražena je upotreba *diye* u zavisnopoticajnoj rečenici, koju Čaušević objašnjava ovako: “U ovome slučaju u glavnu se rečenicu uvrštava zapovjedna rečenica čiji je predikat imperativna ili optativna forma (najčešće u 2.licu)” (Čaušević 1996: 510). U glavnoj turskoj rečenici upotrijebljen je imperativ, glagolski način, čiji ekvivalent u našem jeziku jesu modalni glagoli koje turski nema. Sa semantičkog aspekta možemo zaključiti da ova rečenica nosi značenje namjere (priča s poukom namijenjena meni, da mi posluži kao uzor).

- Bu hikayeyi bana öğüt olsun diye anattığını sanıp Hasan’a alaylı bir şekilde: “Ve her şey tıpkı masallarda olduğu gibi sonuçlandı. Herkes mutlu oldu dedim. (s. 317)

I tako, sve se dobro svršilo, i svi su bili srećni - rekao sam, rugajući se tom Hasa novom kazivanju. Učinilo mi se da je ta priča s poukom namijenjena meni, da mi posluži kao uzor. (s.313)

U ovom posljednjem primjeru vidi se upotreba *diye* u izričnoj rečenici gdje je u glavnoj rečenici zastupljen glagol govorenja. Teodosijević za izrične ili deklarativne rečenice kaže da se njima izriče sadržaj neke situacije, te da se u glavnoj rečenici uglavnom nalaze glagoli govorenja (konuşmak - govoriti; teklif etmek - predložiti; sormak - pitati, emir vermek - narediti itd.) (Teodosijević 2004: 275). U ovom primjeru zastupljen je glagol konuşmak –govoriti

- Dün gece bana ne söylemek istediğini sorunca öfkeleni. „Söyleyeceklerimin hepsini söyledim. Gizleyecek ne olabilir ki?“ **diye** konuştu. (s. 194)

Naljutio se kad sam upitao šta je htio sinoć da mi kaže: - Što sam imao, sve sam rekao. Zašto bih krio. (s. 202)

Također, veoma je bitno napomenuti da se *diye* često prevodi u svom osnovnom značenju priloga vremena sadašnjeg: *govoreći, misleći, smatrajući*, a tada se upotrebljava u redupliciranoj formi (Čaušević 1996: 511). No, međutim primjeri ovakve reduplicirane forme nisu zastupljeni u korpusu nešega rada.

ZAKLJUČAK

Imajući u vidu definiciju po kojoj „veznikom *diye* u turskom jeziku se izražava subordinacija, a ona je s ovim veznikom moguća u izričnim, zavisnoupitnim, zavisnopoticajnim, atributnim izričnim, namjernim i uzročnim rečenicama” (Čaušević 1996: 507), analizom navedenih primjera zaključili smo da je u romanu *Derviš i smrt*, upravo prema definiciji, zastupljena subordinacija u odabranim rečenicama.

Jedan od ciljeva rada bio je utvrditi da li su rečenice sa *diye* sa semantikom namjere prisutne u ovom romanu. Analizom je utvrđeno da su ovakve rečenice prisutne, ali da je ipak prisutan veći broj primjera rečenica sa upravnim govorom.

Analizom izabranih rečenica zaključili smo da postoje ekvivalenti u bosanskom jeziku za ovaj veznik. Kontrastivnom analizom primjera utvrđeni su ekvivalenti na naš jezik koji su mogućći sa veznicima namjernih, uzročnih, zavisnoupitnih, atributivno umetnutih rečenica.

Generalno, kroz primjere romana *Derviš i smrt* koji je obavezna školska lektira u bosanskohercegovačkim školama i za koji se smatra da je studentima uglavnom poz-

nat, kontrastivnom analizom rečenica pokušalo se približiti značenja i upotrebu *diye*, te njegove ekvivalente na bosanski jezik. Rad otvara mogućnosti daljeg istraživanja na ovu temu.

LITERATURA

1. Banguoğlu, Tahsin (1974), *Türkçenin Grameri*, Baha Maatbası İstanbul
2. Čaušević, Ekrem (1996), *Gramatika suvremenoga turskog jezika*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
3. Čaušević, Ekrem (1989), "Logičko-semantički i semantičko –sinatksički odnos upravnog i autroskog govora u složenim rečenicama s kvaziveznicom/transformantom diye u savremenom turskom jeziku", *Prilozi za orijentalnu filologiju*, br. 38, str. 41-63
4. Đinđić, Slavoljum, Mirjana Teodosijević, Darko Tanasković (1997), *Türkçe-Sırpça Sözlük*, TDK, Ankara
5. Ergin, Muharrem (1977), *Türk Dil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu, İstanbul
6. Halilović, Senahid (2004), *Pravopis bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica
7. Hengirmen, Mehmet (1995), *Türkçe Dilbilgisi*, Engin Yayinevi, Ankara
8. Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica
9. Silić, Josip, Ivo Pranjković (2007), *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb
10. Teodosijević, Mirjana (2004), *Turski jezik u svakodnevnoj komunikaciji*, Čigoja štampa, Beograd
11. TDK (2009), *Türkçe-Sırpça Sözlük*, Ankara

IZVORI:

1. Selimović, Meša (1985), *Derviş i smrt*, Svjetlost, Sarajevo
2. Selimović, Meša (2009), *Derviş ve Ölüm*, çevirmen: Mehmet Kıratlı, İstanbul

CONJUNCTION “DIYE” AND ITS EQUIVALENTS IN THE BOSNIAN LANGUAGE IN THE NOVEL “DEATH AND THE DERVISH”

Summary:

This work will talk about the “diye” conjunction and its equivalents in the Bosnian language in the novel „Death and the Dervish“. The work will try to answer the question of whether there are equivalents for the “diye” conjunction in the Bosnian language. Contrastive analysis of the examples from the given novel will show whether there are equivalents in the Bosnian language for the conjunction “diye”, whether the sentences with the “diye” conjunctive have a really intentional meaning, since this conjunction in Turkish language is classified as the conjunction of intentional sentences, if they have intentional meaning, then what differs intentional sentences with the conjunction “diye” from those sentences that have some other meaning. Also, one of the questions that will be dealt with is whether the sentences with the “diye” conjunction are Turkish dependent sentences or not. Morphologically, the “diye” conjunction is a gerund of a verb demek (to say). It is often used as a conjunction “yes” or “how” in explicit sentences. Regardless of its syntactic characteristic, it behaves as a true conjunction and has a sub-ordinator function between two sentences. When translating from Turkish into Bosnian, we come to a situation where we can not find the appropriate translation equivalent, and often then such conjunctions are translated into conjunction appendix, gerunds, pro-participes or participes with a conjunction function. The work will also discuss the syntax and semantic characteristics of the “diye” conjunction, as well as its function and frequency in the Turkish sentence.

Key words: conjunctions; conjugal adverbs; inintentional sentence; *Death and the Dervish*;

Adresa autora

Authors' address

Maida Dautović

Univerzitet u Tuzli

Filozofski fakultet

e-mail: maidaautovic@gmail.com